

GEZAMENLIJKE GEMEENTELIJKE UITVOERING

'Laat vooral zien dat het werkt'

Nergens zoveel gemeentesecretarissen bij elkaar als tijdens de gecombineerde VNG Bestuurdersdag en de Buitengewone ALV. Op 29 november schoof Otto Thors aan tafel bij Martiene Branderhorst (Gouda), Arne van Hout (Nijmegen) en Peter Teesink (Amsterdam). De gespreks- onderwerpen: samen organiseren en de opbrengsten van de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU).

De uitdaging van samen organiseren door gemeenten is onlosmakelijk verbonden met informatie-technologie. Met thema's die tien jaar geleden nog amper op de kaart stonden. Peter: "Ik begon mijn loopbaan nog in het internetloze tijdperk!" Inmiddels hebben we ervaren hoezeer de digitale ontwikkelingen in een stroomversnelling zijn geraakt. Martiene: "De grote kansen liggen in het samen organiseren van informatieveiligheid en het ontwikkelen van een digitale veranderstrategie. Hoe zorg je dat je je organisatie daarop voorbereid hebt en houdt? Heb je een routekaart? Dat is de vraag voor elke gemeentesecretaris."

De drie treden vaker op de voorgrond; ook al vanwege hun nevenfuncties in de Taskforce Samen Organiseren en het College van Dienstverleningszaken. Maar ze benadrukken eendrachtig dat het ze niet gaat om een prominente plek op het podium van 'beste gemeenten'. Arne: "We zijn niet bezig met voorbeeld-gemeente zijn, maar met: hoe zorgen we dat er meer gezamenlijk wordt gedaan." "De wisselwerking opzoeken," vult Peter aan. "Natuurlijk hebben we in Amsterdam veel ontwikkelruimte, maar je kunt ook gemakkelijk bevangen raken in de complexiteit van zo'n grote organisatie. Niet meer weten wat 'nice to have' en 'need to have' is. Dan is het fijn om met middelgrote en kleinere gemeenten te praten over hoe zij zaken oppakken." Bijvoorbeeld in een gemeente 'tussen servet en tafellaken' zoals Martiene Gouda omschrijft. "Wij zijn als middelgrote gemeente vaak slagvaardiger, kunnen zaken sneller testen en toepassen. Als je minder capaciteit hebt, word je creatief en moet je scherpe keuzes maken. Waar het

vooral om gaat is dat je helder hebt waar jij goed in bent; soms ben je een slimme volger, soms een koploper. We moeten in onze gezamenlijke aanpak de balans vinden tussen denken en doen zodat we optimaal gebruikmaken van elkaars inzichten en toepassingen."

Gezamenlijke verhaallijn

Standaarden ontwikkelen voor informatie-beleid, informatietechnologie en dienst-verlening en invulling geven aan de GGU; elke gemeente – en dus elke inwoner - betaalt daarvoor. Hoe bepaal je of het voldoende oplevert? Wat Peter betreft niet door er een rapportcijfer aan te hangen. "Maar door met de goede dingen bezig te zijn. Het is toch moeilijk uit te leggen waarom de kwaliteit en de registratie van persoonsgegevens per gemeente verschilt. Of waarom we steeds opnieuw moeten vaststellen of iemand is wie hij is. Mensen de hulp bieden die ze van ons komen vragen; daar zijn we voor als gemeenten, niet om te registreren." En hoe laten we zien of de stappen die we maken de juiste zijn? Arne: "Er zijn al werkende elementen, vaak door koplopers ontwikkeld en die moeten we openklappen voor het grote peloton. In drie soorten: een concreet product zoals de Verkiezings-app, een proces met ketenpartners waarin het echt om samen organiseren gaat, en iets met veel impact, zoals een groot project rond de Omgevingswet." Martiene: "Als je dat constant doet en vertelt waarom we dat doen, creëren en versterken we de gezamenlijke verhaallijn. Waarbij samen ook betekent dat we de expertise van de koepels en vakverenigingen meenemen."

Keuzes

Minder dan 5 procent van de gemiddelde ICT-uitgaven per inwoner gaat naar samen organiseren. Geeft dat niet aan elke gemeente de ruimte om eigen oplossingen te bedenken of om de eigen systemen – en daarmee autonomie - te behouden? Dat is oud denken, meent Martiene. Autonomie zit überhaupt niet in systemen, niet in een standaardverwerkings-overeenkomst, maar in de kleur van je maatschappelijke beleid. "Over de centrale aanbesteding van de telefonie hoor je toch ook niemand klagen. Integendeel, want iedereen heeft daar financieel voordeel van." Maar hoe weet je wat eraan komt en welke van de vele projecten binnen de GGU je prioriteit geeft? "In Nijmegen is daar een apart clubje voor. Zij zijn er bedreven in, maken voortdurend afwegingen en nemen de anderen daarin mee," vertelt Arne. Martiene: "Wij hebben daar geen aparte groep voor, maar monitoren via de vakverenigingen. En intern kijken onze

'Soms ben je een slimme volger soms een koploper'

vakmensen, bijvoorbeeld de geo-experts, zelf scherp naar de ontwikkelingen die hun vakgebied raken." Ook Arne benadrukt dat gebruikmaken van de kennis binnen de koepelorganisaties en VNG Realisatie een goede keuze is. "Zorg dat je weet welke netwerken er zijn en bepaal

'Zorg dat je weet welke netwerken er zijn.'

vervolgens zelf waar je instapt. En of je gaat volgen of voorlopen; afhankelijk van je eigen organisatieontwikkeling en context. Geef je intern rekenschap van de argumenten voor je keuzes. En weet als gemeentesecretaris welke positie je daarin kunt innemen." Dat kan best lastig zijn, vooral als je - zoals de meeste gemeentesecretarissen - geen technische achtergrond hebt en de discussie te eenzijdig over de techniek gaat. "Want de ICT-vraag komt intern vaak terecht bij de mensen die

'Die hele verbreding naar de keten komt ons allemaal ten goede.'

de huidige ICT-omgeving mee ontwikkeld hebben en die niet los willen laten. Als gemeentesecretaris ben je geneigd om daarin mee te gaan uit vrees dat de boel anders instort." Peter stelt dat zijn directeuren wel halve i-directeuren moeten zijn. "Ze hoeven niet per se diep in de technische kant te kunnen duiken, maar ze moeten wel het goede gesprek kunnen voeren over data en datagebruik. Over wat dat betekent in hun domein, óók voor de ethische kanten daarvan. Digital rights, van wie zijn de data, wat is je sourcingstrategie? Dat zijn de grote vraagstukken. GGU is immers onderdeel van een grote beweging. Overigens ben ik ervan overtuigd dat die hele beweging grotendeels vanzelf op gang komt. Simpelweg omdat het momentum daar is." "Mee eens," valt Martiene bij. "Ook

middelgrote en kleine gemeenten die je niet veel hoort maken inmiddels gebruik van de informatie-beveiligingsdienst (IBD). Ze praten er misschien niet over zoals wij, maar ze doen het allemaal gewoon. En we merken allemaal wat het oplevert: doordat de IBD er is exploderen je incidenten niet."

Keten

Peter brengt in dat al die ontwikkelingen niet alleen ten gunste van de gemeenten zelf zijn. "Ook de zogenoemde verbonden partijen, zoals zorgorganisaties en ministeries, zijn blij met onze inbreng van kennis en ontwikkelingen. Die hele verbreding naar de keten komt ons allemaal ten goede." Martiene: "We maken gebruik van wat er centraal wordt ontwikkeld, maken het op maat voor de eigen gemeente en delen die kennis met de ketenpartners in het publieke domein. De grotere maatschappelijke opgaven realiseren wij als gemeenten immers niet in ons eentje."

Vast staat dat gemeenten door hun

krachten te bundelen een stevige gesprekspartner zijn geworden als het gaat over de i-samenleving meent Peter. "Bepaalde partijen - vooral de commerciële - zijn verder dan wij. Andere publieke partijen kunnen wij juist helpen om te versnellen. Wij kunnen de verbinding maken. En onze rol is vooral ook om de ethische waarden erin te brengen. Hoe maakt je verantwoorde keuzes? Hoe betrek de je raad daarin? Uiteindelijk wordt het naast de bestuurlijke en managementdilemma's ook weer politiek. Dat is vaak ingewikkeld en zoals we al constateerden: de thematiek is relatief jong. Maar met samen organiseren maken we grote stappen, ook al is dat niet altijd even zichtbaar in de veelheid van ontwikkelingen die op gemeenten afkomen." De drie herhalen het daarom nog maar eens: "Wat echt helpt is een track record van geslaagde projecten opbouwen waarmee de gezamenlijke uitvoering voor alle gemeenten tastbaar wordt!"

Kijk op de website www.vngrealisatie.nl

